

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

28 серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Товарознавство»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

освітня програма Міжнародне підприємництво

спеціалізація С1.01 «Економіка»

вид дисципліни обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2025/2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

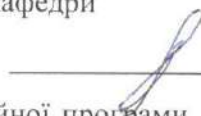
28 серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики Чемчикаленко Руслан Анатолійович

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародне підприємництво» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародне підприємництво» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(підпис)

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Товарознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне підприємництво» підготовки фахівців

першого (бакалаврського) рівня

(назва рівня вищої освіти)

спеціальність: С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Товарознавство» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти достатніх теоретичних знань, навичок і практичних вмінь з оцінювання товарів, які надходять на внутрішній ринок від вітчизняних та іноземних товаровиробників (щодо їх якісного та кількісного складу і відповідності вимогам безпеки) та підготовлені до випуску за межі митної території України.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

формування теоретичних знань щодо методологічних основ, історії та сучасних напрямів розвитку товарознавства як науки;

опанування методів аналізу товарознавчих характеристик, включаючи класифікацію, асортимент, якість та фізико-хімічні властивості товарів;

вивчення механізмів управління асортиментом і товарними втратами, а також особливостей товарної політики підприємства;

засвоєння практичних навичок використання міжнародних та національних систем класифікації товарів (УКТЗЕД) у зовнішньоекономічній діяльності;

навчання методам митної експертизи, митного контролю та визначення країни походження товарів, що є важливим елементом зовнішньоекономічних відносин.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)	
не передбачені	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

- загальні компетентності:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

- фахові компетентності:

ФК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

ФК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

ФК17. Здатність розв'язувати прикладні завдання в сфері обліку, аналізу, контролю, оподаткування міжнародних підприємницьких структур.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

РН25. Здійснювати вибір та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких структур.

1.8. Пререквізити: не передбачено.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи товарознавства як науки

Тема 1. Методологічні основи товарознавства

Мета і завдання товарознавства як науки і навчальної дисципліни. Принципи товарознавства. Історія і напрями розвитку товарознавства як науки і навчальної дисципліни. Підготовка фахівців-товарознавців в Україні і за кордоном. Стан споживчого ринку України.

Тема 2. Об'єкти і суб'єкти товарознавчої діяльності

Об'єкти товарознавчої діяльності. Функції товару. Асортиментна характеристика товарів. Взаємозв'язок товарознавчих характеристик з вартістю. Суб'єкти товарознавчої діяльності.

Тема 3. Методи товарознавства

Класифікація методів. Теоретичні методи. Емпіричні методи. Практичні методи. Класифікація як метод товарознавства. Класифікатори товарів. Товарознавча класифікація товарів.

Тема 4. Асортимент товарів

Основні поняття. Класифікація асортименту товарів. Властивості і показники асортименту. Управління асортиментом.

Тема 5. Якість товарів. Оцінювання якості товарів

Основні поняття. Властивості і показники якості товарів. Номенклатура споживчих властивостей і показників якості. Поняття і етапи оцінювання якості. Градації якості. Невідповідності та дефекти товарів.

Тема 6. Характеристика товарів. Властивості товарів

Основні поняття характеристики товарів. Контроль якості і кількості товарних партій. Ідентифікація та відстеження товарів. Фізичні властивості товарів. Хімічні властивості товарів.

Тема 7. Товарна політика підприємства

Поняття і структура товарної політики. Матриця Бостонської консультативної групи. Товарна інноваційна політика. Система формування асортименту. Напрямки опосередкування товарної інноваційної політики підприємств.

Тема 8. Товарні втрати

Види втрат. Кількісні (нормовані) втрати. Якісні (актовані) втрати. Порядок списання кількісних і якісних втрат. Заходи з попередження та зниження товарних втрат

Розділ 2. Товарознавство в зовнішньоекономічних відносинах

Тема 9. Класифікація товарів як метод товарознавства в зовнішньоекономічних відносинах

Міжнародне сімейство економічних класифікацій. Зв'язки між різними класифікаціями. Єдина система міжнародних класифікацій ООН і пов'язані з нею регіональні й національні класифікації. Класифікації видів економічної діяльності та продукції. Об'єднана система класифікацій видів економічної діяльності та продукції ISCAP. Класифікації видів економічної діяльності. Міжнародна стандартна галузева класифікація - ISIC Rev. 3. Статистична класифікація видів економічної діяльності в ЄС - NACE Rev. 1. Класифікації продукції. Міжнародна класифікація основних продуктів-СРС. Статистична класифікація продукції за видами діяльності – СРА. Гармонізована система опису та кодування товарів-НС. Комбінована номенклатура – CN. Стандартна міжнародна торговельна класифікація - SITC Rev. 3. Класифікація за широкими економічними категоріями – ВЕС. Список продукції ЄС – PRODCOM. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності. Загальні відомості про українську товарну номенклатуру зовнішньоекономічної діяльності – УКТЗЕД. Класифікація товарів за правилами УКТЗЕД. Основні правила інтерпретації класифікації товарів. Класифікація багатокомпонентних товарів.

Тема 10. Митна експертиза товарів під час проведення митного контролю

Вимоги країн до якості та безпеки товарів. Угода про технічні бар'єри в торгівлі. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів. Порівняльна характеристика угод про СФЗ і ТБТ. Роль експертизи в митній справі. Митна експертиза під час проведення митного контролю. Формування документації для проведення експертиз. Взяття проб (зразків) товарів. Надання СЛЕД ДФСУ висновків за результатами проведених експертиз.

Тема 11. Митний контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України

Здійснення митного контролю й митної перевірки. Зони митного контролю.

Тема 12. Визначення країни походження товарів з метою подальшого митного оподаткування

Диференціація митних ставок залежно від країни походження товару. Оформлення сертифікатів походження товарів.

Тема 13. Товарна упаковка, тара й транспортне обладнання у митному розгляді
Вимоги до товарної упаковки, тари й транспортного обладнання у митному розгляді.

Тема 14. Здійснення митного контролю та митного оформлення

Типова технологічна схема пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними. Типова технологічна схема здійснення митного контролю автомобільних транспортних засобів і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Митний контроль суден закордонного плавання, що прибувають на митну територію України або вибувають за її межі. Митний контроль транспортних засобів і товарів, що переміщуються на суднах закордонного плавання. Типова технологічна схема здійснення митного контролю залізничних транспортних засобів і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Митний контроль залізничних транспортних засобів і товарів, що ввозяться на митну територію України. Митний контроль залізничних транспортних засобів і товарів, що вивозяться за межі митної території України. Митний контроль залізничних транспортних засобів і товарів, що переміщуються територією України транзитом. Митний огляд залізничних транспортних засобів і товарів. Здійснення митних формальностей у міжнародному пасажирському залізничному транспорті. Типова технологічна схема здійснення митного контролю повітряних транспортних засобів і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Митний контроль повітряного судна, що виконує міжнародний рейс. Митний контроль товарів, що ввозяться на митну територію України. Митний контроль товарів, що вивозяться за межі митної території України. Митний контроль товарів, що перевозяться пасажирями на борту повітряного судна. Особливості митного контролю товарів та повітряного судна, що здійснює транзитні перевезення чи технічну посадку. Митне оформлення товарів і транспортних засобів. Процедура декларування товарів і транспортних засобів. Типи митних декларацій. Митні формальності під час митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТОВАРОЗНАВСТВА ЯК НАУКИ												
Тема 1. Методологічні основи товарознавства	8	2	2			4	10	2				8
Тема 2. Об'єкти і суб'єкти товарознавчої діяльності	7	1	2			4	8					8
Тема 3. Методи товарознавства	7	1	2			4	8					8
Тема 4. Асортимент товарів	10	2	4			4	10	2	2			6
Тема 5. Якість товарів. Оцінювання якості товарів	10	1	4			5	10	2	2			6
Тема 6. Характеристика товарів. Властивості товарів	8	1	2			5	8					8
Тема 7. Товарна політика підприємства	10	1	4			5	10		2			8
Тема 8. Товарні втрати	8	1	2			5	8					8

Разом за розділом 1	68	10	22	0	0	36	72	6	6	0	0	60
РОЗДІЛ 2. ТОВАРОЗНАВСТВО В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ												
Тема 9. Класифікація товарів як метод товарознавства в зовнішньоекономічних відносинах	9	1	2			6	8					8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 10. Митна експертиза товарів під час проведення митного контролю	9	1	2			6	8					8
Тема 11. Митний контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України	9	1	2			6	8					8
Тема 12. Визначення країни походження товарів з метою подальшого митного оподаткування	9	1	2			6	8					8
Тема 13. Товарна упаковка, тара й транспортне обладнання у митному розгляді	9	1	2			6	8					8
Тема 14. Здійснення митного контролю та митного оформлення	7	1				6	8					8
Разом за розділом 2	52	6	10	0	0	36	48	0	0	0	0	48
Усього годин	120	16	32	0	0	72	120	6	6	0	0	108

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Методологічні основи товарознавства	2	
2	Тема 2. Об'єкти і суб'єкти товарознавчої діяльності	2	
3	Тема 3. Методи товарознавства	2	
4	Тема 4. Асортимент товарів	2	2
5		2	
6	Тема 5. Якість товарів. Оцінювання якості товарів	2	2
7		2	
8	Тема 6. Характеристика товарів. Властивості товарів	2	
9	Тема 7. Товарна політика підприємства	2	2
10		2	
11	Тема 8. Товарні втрати	2	
12	Тема 9. Класифікація товарів як метод товарознавства в зовнішньоекономічних відносинах	2	
13	Тема 10. Митна експертиза товарів під час проведення митного контролю	2	
14	Тема 11. Митний контроль за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України	2	
15	Тема 12. Визначення країни походження товарів з метою подальшого	2	

	митного оподаткування		
16	Тема 13. Товарна упаковка, тара й транспортне обладнання у митному розгляді	2	
	Разом	32	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Опрацювання конспекту лекцій, вивчення рекомендованої літератури за темами, які розглядаються в курсі	31	58
2	Підготовка до практичних занять, доопрацювання та оформлення результатів практичних завдань, підготовка до виступів на заняттях	31	30
5	Підготовка до підсумкового контролю	10	20
	Разом	72	108

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Товарознавство» використовуються три групи методів:

словесні – розповідь, пояснення, бесіда, лекція, дискусія, робота з книгою – при опануванні здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу, визначенні дискусійних питань, встановленні переваг та недоліків використання тих чи інших інформаційних систем і технологій;

наочні – демонстрація реальних матеріалів, що можуть використовуватися здобувачами вищої освіти під час виконання ним фахових завдань в практичній діяльності, ілюстрація запропонованого матеріалу схемами, графіками, мультимедійними презентаціями – для візуалізації запропонованого теоретичного матеріалу;

практичні – розв'язання практичних задач та кейсів – для формування вмінь і навичок, логічного завершення ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу навчальної дисципліни.

8. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Товарознавство» передбачає всі види занять, передбачених навчальним планом. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи оцінювання знань:

поточний контроль здійснюється на практичних заняттях в таких формах як:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої та самостійно знайденої інформації;

дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

виконання розрахунково-аналітичних завдань зі сфери майбутньої фахової діяльності з допомогою існуючих інформаційних систем та технологій;

обговорення наукових статей з тематики практичних занять;

перевірка виконання письмових завдань, винесених на самостійну роботу студента за темою;

письмовий контроль у вигляді тестів

підсумковий контроль передбачає проведення заліку з усього курсу.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання														Разом	Залік	Сума
Розділ 1							Розділ 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			
5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60	40	100

T1, T2 ... – теми

Для допуску до складання заліку здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На практичному занятті студент може отримати від 1 до 5 балів за різні види завдань. Максимально студент може отримати 60 балів в ході лекційних та практичних занять.

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу	0-1
Робота над практичними завданнями	за логічну правильність дій та їх послідовність	1
	за відповідність арифметичних розрахунків еталонній відповіді	1
	за вміння інтерпретувати отримані результати	1-2

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення заліку. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Структура заліку:

діагностичне завдання (теоретичне питання) – 10 балів (1 теоретичне питання x 10 балів);
тести – 10 балів (5 тестових завдань x 2,0 бали);
практичне завдання – 20 балів.

Критерії оцінювання теоретичне питання:

1. Повнота та ґрунтовність відповіді – 5 балів.
2. Знання сучасних критеріїв і методик аналізу – 3 бали.
3. Наповненість відповіді прикладами практичного вирішення поставленої проблеми – 2 бали.

Критерії оцінювання практичне завдання:

1. За логічну правильність дій та їх послідовність – 6 бали.
2. За відповідність арифметичних розрахунків еталонній відповіді – 4 бали.
3. За вміння інтерпретувати отримані результати – 10 балів.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою статей, тез доповідей, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу, публікацією чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Мельник Т. Ю. Товарознавство : підручник (для студентів економічних спеціальностей) [Електронне видання] / Т. Ю. Мельник. – Житомир :Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. – 364 с.

2. Чорна Т. М. Теоретичні основи товарознавства: навчальний посібник / Т. М. Чорна. –Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 598 с.

Допоміжна література

1. Про захист прав споживачів : Закон України [Електронне видання] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

2. Артюх Т. М. Теоретичні основи товарознавства : навчальний посібник / Т. М. Артюх, І. В. Григоренко. – Київ: НУХТ, 2018. – 263 с.

3. Бондарчук М.Є. Товарознавство (Теоретичні основи товарознавства). Конспект лекцій [Текст] : для студ. спец. 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підприємств. і торг. ; М.Є. Бондарчук – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 114 с.

4. Дикань В. Л. Товарознавство та комерційна діяльність: Підручник / В. Л. Дикань, А. О. Каграманян, Н. Є. Каличева та ін.; за ред. В. Л. Диканя. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – 362 с.

5. Зрезарцев М. П. Товарознавство непродовольчих товарів: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. П. Зрезарцев, В. М. Зрезарцев, В. П. Параніч – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.

6. Орлова Н. Я. Теоретичні основи товарознавства (розділ «Теоретичні основи товарознавства харчових продуктів»): опор. конспект лекцій / Н. Я. Орлова. – Київ: КНТЕУ, 2018. – 166 с.

7. Осика А. А. Товарознавство. Пакувальні матеріали і тара: опорний конспект лекцій / А. А. Осика, К. В. Мостика. – Київ : КНТЕУ, 2019. – 82 с.

8. Подвірна Т. В. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Теоретичні основи товарознавства

та підприємництва» для студентів денної форми навчання за напрямком підготовки: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2019. – 200 с.

9. Теоретичні основи товарознавства : опор. конспект лекцій / Н. В. Мережко, С. О. Белінська, Михайлова Г. М., Мостика К. В. – Київ: КНТЕУ, 2019. – 188 с.

10. Товарознавство (Непродовольчі товари). Частина 4. Товарознавство нафтопродуктів і побутових електротоварів [Текст] : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина, Г.В. Іоненко. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2018. – 80 с.

11. Товарознавство : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» денної та заочної форм навчання / О. Коркуна, А. Демічковський, О. Цільник, О. Бордун, О. Піхур. – Львів : ЛДУФК ім. І. Боберського, 2019. – 200 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
 2. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
 3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
 4. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України
 5. <http://www.dkrs.gov.ua> – офіційний сайт Державної фінансової інспекції України
 6. <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Держаного комітету статистики
 7. <http://www.nau.ua> – інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
- <http://www.nbuy.gov.ua> – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам надається можливість скласти залік **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Товарознавство» (режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=7224>).